

Szerkesztőségi iroda:
Nagybeeskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — — 24 kor.
Félévre — — — — 12 .
Negyedévre — — — — 6 .
Egy hónapra — — — — 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknál.

Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 124. szám.

Csütörtök, június 3.

A kibontakozás körül.

— Politikai munkatársunktól. —
Budapest, június 2.

A mindennapi élet zaját más években is áhítatra inti a pünkösdi harangok zúgása s az ájtatos emberek zsolozsmája, gondoskodásra készítve mindazokat, kik a világ folyásából tanulságokat szeretnek meríteni. Ez idén azonban különösen igaz van annak a derék szociológusnak, ki azt állította, hogy Magyarországon a pünkösdi nemcsak a kirándulások, a szerelmeskedés és a vastag újságok napja: de komoly ünnep, mert ilyenkor tudjuk meg, milyen lesz a bor, buza, békesség.

Nos hát a bort, illetve azt a szőlőt, amelyikből bor lett volna, elverte a jég, a buza sem mutatkozik valami fényesen, a békességgel meg pláne csehül állunk.

Aki esetleg piros pünkösdi napját a kávéházban kedves újságjai körében töltötte, ahelyett, hogy Isten szabad ege alá iparkodott volna, az tisztába jöhetett azzal, hogy — semmit se tud. Mert valahány párt, valahány frakció, annak mindennek van egy kibontakozási terve s a tervnek van egy újságja.

Pedig egyelőre igazán kár még a fantáziájukat megerőltetni. Maradjunk csak a Wekerle-kormány kibontakozási tervénél. Hiszen egyelőre ezzel foglalkozik a király s a többi ad hoc pártok hiába erőlködnek, hogy ők segítsék ki a szegény országot a hinárból, illetve, hogy őket segítsék nyeregbe, amikor tudvalevőleg Bismarck állítása szerint már nem is olyan nehéz lovagolni.

Más kérdés az, hogy mikor fogják megoldani a válságot. Mig ezelőtt egy héttel általános volt az a felfogás, hogy a krízis elhúzódik őszig, most beavatott politikusok megegyeznek abban, hogy a döntés meglesz a hónap közepéig Wekerle, Kossuth, Andrassy egy-két nap múlva

Bécsbe mennek és akkor ki fog derülni egyrészt az, hogy a király mennyiben teszi magáévá a Wekerle-kormány kibontakozási tervét, másrészt pedig a függetlenségi párt milyen irányt fog követni.

Időközben azonban a legkalandosabb kombinációk örvendeztetik meg a szenzációra éhes közönséget. A pünkösdi szenzációkat már ismeri a közönség. A legképtelenebb kibontakozási tervek kerültek felszínre, amelyeket lecáfoltak ugyan, de azért még ma is mindenkit izgatnak, mert sajnos olyan világot élünk, amikor semmi sem lehetetlen.

Tegnap óta viszont a legújabb kibontakozási terv foglalkoztatja a politikusokat, az, amelyet Méray Horváth Károly szerkesztett. A politikusok azonban nem veszik komolyan a tervet, mert nem tartják alkalmasnak a kibontakozásra s így a legújabb (lesz még valószínűleg legeslegújabb is) kibontakozási terv sem viszi előre a válságot, amelynek mielőbbi megoldására pedig olyan nagy szüksége volna az országnak.

A kulturegyesület ülése.

— (Saját tudósítónktól) —

Nagybeeskerek, június 3.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület tegnap délután tartotta a vármegyei ház alispáni kistermében nyári igazgatósági ülését dr. Vincze Erő m. főjegyző, egyesületi igazgató elnöklésével. Az ülésnek legfontosabb tárgya a magyar nyelv sikeres oktatásában legbuzgóbb tanítók kitértetése volt.

Az ülésen jelen voltak: Baaden Károly, Bányai Jakab, Fischer Mór, Grézlo János, Jeszenszky Nándor, Knyaskó Lajos, dr. Klein Mór, Menzser Lipót, Somfai János, Szenes Adolf és Wégling Isván.

Baaden Károly üdvözlése.

Dr. Vincze Erő igazgató megnyitván az ülést, napirend előtt az igazgatóság

nevében melegen üdvözli Baaden Károly állami elemi iskolai igazgatót negyven éves tanítói működése alkalmából. Röviden méltatja az oktatás és ezzel a kultúra terén szerzett nagy érdemeit s kívánja, hogy áldásos működését a hazai népoktatás és kultúra javára még sokáig folytathassa. (Zajos éljenzés.)

Baaden Károly megaláztatottan köszöni meg az ovációt s igéri, hogy ezentúl is minden képességével a magyar kultúrát fogja szolgálni. (Éljenzés.)

Az igazgatói jelentés.

Dr. Vincze Erő igazgató ezután beszámol az elnökség munkásságáról, amelyet az áprilisi közgyűlés óta kifejtett. Előadja, hogy Torontálvármegye törvényhatósága az elnökség kérésére a folyó évre ismét 3500 korona segítséget szavazott meg az egyesületnek. Jelenti, hogy az egyesület munkásgimnáziuma április végén befejezte idei évfolyamát, amely igen szép sikerrel járt. A kultuszminiszter a munkásgimnázium előadójának tiszteletdíjait fedezésére 880 kor. utalványozott, ugyszntén 1125 kor. utalványozott az egyesületnek a felnőttek oktatását célzó munkásságának támogatására. Jelenti továbbá, hogy az elnökség az egyesület könyvtárának gyarapítására ezer koronát kért a Múzeumok és Könyvtárak országos tanácsától, továbbá, hogy mozgalmat indított egy Nagybeeskereken létesítendő új modern állandó színház építésére, amely mozgalom kedvező mederben folyik. Lépéseket tett azonkívül az elnökség aziránt, hogy egyes torontáli német ajkú községek gyermekei a nyári szünidőre magyar szóra magyar városokba ki-telepíttessenek, e otleg a jövő tanévben cserébe adassanak. Ez iránt megkereste az elnökség az illetékes tanfelügyelőket és remélhetőleg az akciónak lesz is sikere. Előadta azután az elnök, hogy az egyesület elnökségének — mint az ismeretes — sikerült az ország egyik legtekintélyesebb tudós társaságát, a Magyar Földrajzi Társaságot megnyerni arra, hogy ideai nagygyűlését Nagybeeskereken tartsa s most az elnökség megindította az előkészítő munkát, hogy e rendkívül nagy jelentőségű kulturális esemény minden tekintetben méltó keretben és formában történhessék.

Az igazgató jelentését az ülés egyhangulag örömmel vette tudomásul.

Grézlo János üdvözlése.

Ezután az elnök szeretettel üdvözli az igazgatóság nevében Grézlo János kir. tanfel-

A „TORONTÁL“ tárcája.

A hodzsa megtérése.

Ahmed, a gesztenyesütő nagyon udvariasan üdvözölte elhaladtában Husszeint, a bazar gazdag selyemkereskedőjét.

— Áldás reád, Husszein!

— Áldás reád, Ahmed!

Husszein nagyon fiatal, nagyon szép és nagyon vallásos. Brusszában ő fedezi a vallási szertartások költségeit, melyeket az üvöltő dervisek tartanak. Hosszasabban imádkozik, mint az imám. Nagyon szigorú erkölcsű muzulmán. Ezért köszöntötte őt Ahmed olyan udvariasan.

De azért sietett is és nézte, nem nézte utána Husszein, mert nem szeretete volna, ha ilyen erényes ember megtudja, hogy Nézreddin hodzsa házába megy, a szent bölcsébe, olyan órában, mikor csak a felesége van otthon.

— Csupán csak azért jövök, hogy ürömböt hozzak neked, boszorka, — mondta pár pere múlva Zeinebnek, a hodzsa feleségének. Nem is nézek rád, lelkem, nem érteid jöttem, édesem!

— Tudom, lelkem, — felelte a szemérmelen asszony. — Pusztulj is tüstént; mert a férjem sohasem marad sokáig a mosóban. De na busuj, oh én szerelmem, mihelyt alkalmam nyílik, talán még ma, értesíteni foglak Abla, a dajkám által.

— Zeineb, — szólt Ahmed habozva, — nem büntet-e meg Allah bennünket? A te férjed olyan nagy szent!

— Ó? — kérdezte az asszony — hitetlen kutya, mondom neked. Istentelen képmutató. Ismeri a koránt, ismeri annak a kommentárjait, ismeri a törvényt. De elkarhozott ember, aki

nem hisz semmit. Egy nap a villám csap le erre a házra!

— Oh, galambom! — felelte Ahmed, — ha így van, annál jobb: a vétek annál kisebb.

Igaz volt valóban, hogy a hodzsa az ő nagy bölcsesége alatt hitetlen szívet rejtgetett. Talán mert nagyon sokat tanult, talán mert fiatal korában sokat volt együtt perzsákkal, ezekkel az eretnekekkel, talán mert egyszerű brusszai volt.

Oh, Brussza! Fészek a lombok közt, topáz-sárga tetejű házak; zöld város a zöld moséval; bithiniai Olympus, felhők férje, patakok atyja, zsiros, termő síkságaidal, olaj- és eperfaiddal, számtalan forrásaiddal, nagyon boldog az ember közepedben!

Nagyon megszeretteted az emberrel a földi életet, nem is kíván mást, nem is tudja, van-e másik élet is.

Allah adta a nyomort, ő adta a fájdalmat, a pasákat, kik kiűrik a zsebeket és megtöltik a börtönöket, a rablókat, kik levágják a füvet s elhajítják a nyájukat, ő adta a kuttalan sivatagokat, a terméketlen szőlőket, hogy azt mondhasa az ember: „Majd jobb dolgom lesz, ha meghalok!”

Jobb dolga azonban nem lehet az embernek sehol, mint Brusszában, Ime, negyven év óta táplálja a hodzsa ezeket a gondolatokat zöld turbánja alatt s az olvasóját pergetve, mondogatja magában: „Beh jószaguk ezek a szantalfa golyók!” De nem jutott eszébe, hogy Allahnak a kilencvenkilenc tulajdonságáról elmélkedjék, melyeket az olvasó golyócskái képviselnek.

Nézreddin csaknem mindjárt hazatért, a mint Ahmed távozott onnan. Az arca szokása szerint csakugy tündökölt a boldogságtól. És így szólt az élete párjához:

— Milyen szép nap ez a mai! Enyhén, tisztán, jólesően süt a nap. Van-e jobb és otthonosabb, mint ez a platan, ezek a ciprusok, ezek a bokrok a kertünkben!... Asszony, ma estére készíts piláfot, egy jó tál piláfot, első minőségű rizsszel, kitűnő vajjal s illatos safránnyal. Együtt fogyasztjuk el és aztán majd jön az éjszaka. Az éjszaka is jó.

Azért mondta ezt, mert ha szerette a természetet, meg többet adott a gyomrának. A fülemüle pompásan énekel, de nagyon falánk is.

— Elkészítem a piláfot, ha az istennek úgy tetszik, — mondta Zeineb.

Ezt mondva, jó muzulmán nőként fejezte ki magát. Sohasem szabad elhatározni, hogy teszünk valamit anélkül, hogy hozzá ne tennők: „ha az istennek tetszik”, mert hát az isten az ur. Azt hiúni, hogy megvagyunk ő nélkül, nagy bűn.

— Ejh, nem, nem, — mondta a hodzsa a fejét csóválva. — Elkészíted a piláfot, mert nekem úgy tetszik és nem mert az istennek tetszik. És meg is eszem nélküle.

— Oh, te hitetlen! — kiáltott Zeineb, — ne mondj olyat, te, akit szent embernek tartanak. Elkészítem a piláfot, ha istennek tetszik és te meg eszed, ha istennek tetszik. Ime, így illik ezt mondani!

— Én nem akarom Alláht ebbe a dologba belekeverni, — szólt a hodzsa. — Meg vagyok róla győződve, hogy neki más dolga van.

— Cheiton fia! — kiáltotta Zeineb, — képmutató, átkozott! Megállj, zsvány, égni fogsz a gyehennán!

— Oh, te, — fakadt ki a hodzsa, — szivósabb teremtés, mint a kullancs a juh hátán, lármásabb a talyiga-tengelynél, a vén kapunál, egy falka ludnál, fecsegőbb egy franciánál. Oh, te örökös nyűg, van egy csepp agyad a csontos

ügyelőt, aki mint az igazgatóság megválasztott új tagja, ez alkalommal jelent meg először az igazgatósági ülésen. Az elnök kéri a tanfelügyelőt, hogy kiváló képességeivel és munkásságával vegyen részt az egyesület működésében s támogassa kulturális törekvéseit.

Grézlo János kijelenti, hogy nagy örömmel fogadta a megtszítettést, hogy őt az egyesület vezetőségébe hívták s biztosítja az egyesületet, hogy tőle telhetőleg nemcsak támogatni fogja hivatalos állásából kifolyólag az egyesület törekvéseit, de a munkában aktív részt is fog venni. (Éljenzés.)

Tanítók jutalmazása.

Ezután Somfai János titkár előterjeszti a kir. tanfelügyelő javaslatát, amely a magyar nyelv sikeres oktatásáért a következő tanítókat javasolja kitüntetni az egyesületi 50 koronás jutalomdíjjal:

Schneider Ádám perjámos—haulikfalvai róm. kath. tanítót, Hirka István törökkanizsai áll. el. iskolai tanítót, Brankovics Miloszáva aracsai gör. kel. szerb hitfelekezeti tanítónőt, Forgách Julia karlovai községi ovónót, Ágoston Ilona torontáljózseffalvi áll. ovónót és Szalma Mariska ujpécsi községi ovónót.

A tanfelügyelő javaslatát az igazgatóság egyhangulag elfogadja s azonkívül egy múlt évi határozata alapján még egy 50 koronás jutalomdíjjal kitünteti Prager Benő nagykikindai izr. hitfelekezeti tanítót.

Más jutalmak.

A titkár előterjesztésére ezután az igazgatóság a Karácsonyi-alap és a Révay-alap kamatait a nagybecskereki községi főgimnázium, és a Nemzeti kaszinó alapítványának kamatait pedig a helybeli állami polgári és felső kereskedelmi iskola érdemes tanulóinak jutalmazására adja.

Ugyancsak a titkár javaslatára az igazgatóság vizsgai jutalomkönyveket adományoz a következő elemi iskolák tanulóinak jutalmazására:

A nagybecskereki központi, az Eötvös-utcai, jánosföldi, alibunári, Széchenfalvai, szerbittebei, felsőmuzslyai, bocsári, rudolfsnádi, németécskai, gyertyamosi, magyarpadéi állami, bókai, bégaszentgyörgyi, billedi, tomaseváci, beodrai, farkasdi, melencei, valkányi községi, bogárosi, perjámosi róm. kath., a valkányi gör. kel. román és szerbpadéi gör. kel. szerb elemi iskoláknak.

A többi ügyek.

Az igazgató javaslatára elhatározza az igazgatóság, hogy az egyesület védnöksége alatt álló Engel-féle fiukonviktusban a folyó évre egy félalapítványi helyet fedez, továbbá az Országos Közművelődési Tanács támogatásához a folyó évre 25 koronával járul hozzá.

Knyaskó Lajos igazgatósági tag előterjesztésére elhatározza az igazgatóság, hogy az egyesület munkásgimnáziumának lefolyt tanévéről

értesítőt ad ki, a melynek szerkesztésével Knyaskó Lajos igazgatót bizza meg.

Grézlo János föl hívja az igazgatóság figyelmét arra, hogy Ivánfi Jenő, a budapesti Nemzeti Színház kiváló művésze több művészársával egy estére Nagybecskerekre jön s itt előadja Oedipus királyt. Kéri, hogy a kiválóan kulturális vendégjátékot az egyesület lehetőleg támogassa.

Az igazgatóság a tanfelügyelő előterjesztését magáévá tette s Ivánfi vendégjátékát tőle telhetőleg erkölcsileg támogatni fogja.

Végül még, miután az igazgatóság az egyesület ingyenes olvasóhelyiségének nyári szünetét június hó 15-iktől október hó elsejéig terjedő időre állapította meg, az ülés véget ért.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 óráig kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 3/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére és vidéki hölgyek részére minden nap délután ötfürdő. A kádfürdő reggeli este 7-ig nyitva marad. Zuhanyfürdő minden nap délután.

A Torontávármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van minden nap d. u. 5 óráig este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 óráig este 10-ig.

Június 6. Róm. kath. hitközség közgyűlése.

Június 6. Arvaházi közgyűlés.

Június 14. Közg. biz. ülés.

Június 14. Áll. vál. ülés.

Június 16. Megyei közgyűlés.

— Személyi hir. Nagy Pál vezérkari ezredes és Csorny N. vezérkari százados tegnap Budapestről Nagybecskerekre érkeztek s a vármegyei katonaiügyekben értekeztek.

— Görög keletiek ünnepe. Görög keleti vallású szerbjeink ma ünnepelték meg szent Konstantin napját, mely alkalommal egy a belvárosi, valamint a Monasztir-templomban délelőtt 10 órakor ünnepi istentiszteletet tartottak, melyeken a hívők nagy számmal vettek részt.

— Ügyészségi megbizottak. A magyar kir. igazságügyminiszter Nagy Lajos zombolyai kir. járásbírói jegyző, a zombolyai, Kovács Károly törökbecsei járásbírói jegyzőt pedig a törökbecsei járásbírói mellett alkalmazott ügyészségi megbizottak állandó helyettesévé rendelte ki.

— Eljegyzés. Tolveth Frigyes helybeli nagykereskedő eljegyezte Grünzweig Mariska kisaszonny Versecről.

— A keresztyén nőegyletek gyűlése. A magyarországi keresztyén nőegyletek szövetsége ma délelőtt 9 órakor tartotta meg közgyűlését a református paplakban. A közgyűlésen, melyen Szilassy Aladárné urnó elnökölt, részt vettek dr. Misleyné Veszprémből, Müller Matild, valamint az egyesület számos helybeli tagja. A megnyitó imát Kónya Gábor lelkész mondotta, majd Szalay Józsefné üdvözölte a vendégeket, Szilassy Aladárné szép buzdító be-

— Jó, — mondta a hodzsza, — jó. Megyek tüstént vacsora után.

— Nem, — mondták a zaptiek — nem. Nem úgy van az. Vacsora előtt, úgy ám. Ó excellenciájánál fogsz vacsorálni, vagy nem vacsorálsz egyáltalában. Rögtön jönnöd kell!

— Hadd egyem belőle legalább egy falatot, — mondta a hodzsza a piláfra bámulva.

— Egy szem rizst sem. Siess, szaporán! — Lásd, te hitetlen! — mondta Zeineb. A kormányzó most halálodig ott tart, ha az istenek úgy tetszik.

Nos, hogy a kormányzó ilyen hirtelen hívatta a hodzsát, annak a gesztenyesütő Ahmed volt az oka. Ó sugta be a kormányzó szakácsának, hogy egyedül a hodzsza képes megoldani egy rendkívül bonyolult ügyet, mely éppen a kormányzó előtt feküdt és roppant fejtörést okozott neki. A szakács elmondta ezt a kormányzónak, aki pompásnak találta az eszmét.

A tárgyalás estétől reggelig tartott. A hodzsát gyötörte az éhség, csikorgó gyomorral, a megeredt esőben borig ázva, egész leverten érkezett haza. A felesége nyilván várta, mert a hajnali szürkületben világosság áradt ki a lakásból az ajtó fölött lévő ablakon. Egy, sőt két árny mozgott a világosságban. A musarabi rácszata miatt nem láthatott tisztán. Kopogtatott.

— Itt a férjed, — mondta a hodzsza a feleségének.

— Jöjj be a kertajtón, mássz át a falon, — felelte az.

És a hodzsza nyilni hallotta a hátulsó ablakot és gyanúja támadt, hogy egy más szerencsétlenség is érte őt e végtelen éjszakán, mint az, hogy nem volt vacsorája. De megjúháskodva csak ennyit mondott:

— Én vagyok, mondom, egy hü feleség férje, ha úgy tetszik az istennek.

Octave Mirbeau.

széd kíséretében a gyűlést megnyitotta s bejelentette, hogy a volt titkár lemondván, helyét ideiglenesen dr. Misleynéval töltötték be, mit a gyűlés örömmel vett tudomásul s megválasztotta dr. Misleynét 3 évre titkárnak. A világszövetséget és nemzeti szövetséget, valamint a vidéki egyleteket Szalayné ismertette szép előadásban, a titkári jelentést pedig dr. Misleyné terjesztette a gyűlés elé. A londoni konferenciáról Müller Matild számolt be. A jövő évi konferenciát Berlinben tartják, a melyre szavazattal bíró képviselőknek Müller Matildot és Szalay Józsefnét küldték ki. A női titkár mellé négy lelkészi titkár választott, nevezetesen: Kónya Gábor, Szalay József, Bőszörményi Béla és Sörös Béla református lelkészek. Ezután az egyesület munkáiról számoltak be a különböző egyletek küldöttjei és pedig részint írásban, részint pedig élőszóval. A diakonissa munkáit Irma testvér ismertette, míg a külmisziói munkáról s Magyarországnak ebben való részvételéről dr. Misleyné tartott áldozatkészre buzdító ismertetést. Végül elhatározták, hogy a jövő évi közgyűlést Budapesten, szeptember 8-án tartják meg.

— Tanítógyűlés. A Délmagyarországi tanítóegylet nagybecskereki fiókköre ma délelőtt tartotta Klekken az ottani községi iskolában rendezetavaszi közgyűlését. A közgyűlésen, amelyen megjelent Grézlo János kir. tanfelügyelő is, nagy számmal vettek részt a fiókkör tagjai. A közgyűlésről lapunk holnapi számában hozunk részletes tudósítást.

— Tűzvizsgálatok a vármegyében. Torontávármegye tűzoltó-szövetségének az élnöksége utasította az összes megyebeli tűzfelügyelőket, hogy a vármegye járásában még e hó folyamán ejtsék meg a tűzvizsgálatokat s azok eredményéről terjesszék be jelentéseiket a szövetségnek. A tűzvizsgálatokat a napokban kezdik meg s két hét alatt valószínűleg már az összes jelentések be fognak érkezni.

— A gör. kel. szerb püspök Nagyikindán. Mint Nagyikindáról jelentik, Letics György temesvári gör. kel. szerb püspök május 29-én az ottani gör. kel. szerb egyházközség megtekintésére Nagyikindára érkezett. A pályaudvaron Bogdán Zsvikó polgármester a város nevében, Bogdán Markó az egyházközség elnöke pedig a hívők nevében üdvözölték a püspököt, kit a pályaudvarról nagyszámu polgárság és a fogadtatására kivonult bandérium kísért a szerb templomba. Az istentisztelet után a püspök kíséretével az egyházközség házába vonult, hol a hatóságok, testületek, végül a hívők tisztelegő küldöttségeit fogadta. Másnap vasárnap, délelőtt kilenc órakor Letics György dr. püspök fényes segédlettel ünnepi nagymisét pontifikált. Délután az egyházközség vendége tiszteletére a Nemzetiszálló nagytermében díszebédet adott, melyen az első felköszöntőt Letics püspök mondotta először szerb, majd magyar nyelven a királyra. Utána Bogdán Markó és Radovics Mihály a püspököt éltették, majd Lotits Lyubomir szerb tanító a magyar-szerb testvéri összetartásra üritette poharát. Felköszöntőt mondtak még Fekete Gyula ág. ev. lelkész, Rosenstein Mór főrabbi, dr. Zubkovics püspöki titkár, dr. Bogdán Zsvikó polgármester és dr. Müller Adolf. A banket d. u. 5 órakor ért véget, amely után a főpap 6 órakor istentiszteletet tartott. Pünkösöd másodnapján özv. Gajecics Melánia urnó alapította „Szentháromság zárdá” nevet viselő alapítványi templomban pontifikálta a misét az egyházfő, amely után a templom lelkésze adott ünnepi ebédet egyházfejedelmének tiszteletére. Pünkösöd harmadik napján a püspök vizet szentelt a plébánia templomában és tiszteletére dr. Bogdán Zsvikó díszebédet adott, amelyen a város előkelőségei és a hatóságok fejei vettek részt. Június 2-án a főpap dr. Jaksits Vazul ügyvédnél, egykori iskolatársánál volt ebéden s ugyanezen este visszautazott székhelyére, Temesvárra.

— Textil gyáralapítás városunkban. Nagybecskereken széleskörű mozgalom indult meg, hogy a Kugler Lipót és fia cég tulajdonát képező harisnyaszövőgyár nagyobb részvénnyel részvénytársasággá átalakíttassék. Az eddig is szép eredménnyel működött gyár készítményei nagy keresletnek örvendenek és a megnagyobbított üzem lehetővé teszi, hogy azon nagymérvű importot, melyet ezen cikk iránti nagy kereslet maga után vont, ellensúlyozza és egy életképes iparvállalatot teremtsen városunkban. Tegnapi Torontái takaré- és hitelbank igazgatósági helyiségében ez ügyben előzetes értekezlet tartott meg és a részletkérdések tisztázása után

koponyádban? Ha van, hát gondolkozzál. Van rizsed, van vajad, van sáfrányod, van kőszened, tüzed és tűzhelyed. És nekem vannak fogaim! Ime, ezért mondom, hogy megesszem a piláfot, akár tetszik, akár nem tetszik Allahnak.

— Hallani annyi, mint engedelmességni, — felelte Zeineb. — Elkészitem a piláfot, de szerencsétlenség fog érni tégedet.

Nézreddin nem hitte. Szőnyeget terített a kertje pázsitjára és leült, hogy élvezze a napot és a friss levegőt. Nyugtatta tagjait, nyugtatta elméjét. Keresztyének nem tudják megnyugtanni az ő elméjüket a tagjaikkal egyidejűleg: a muzulmánok értenek e tudományhoz.

A hodzsza mindazáltal hangyákat vett észre, melyek tova mentek a porban, mindig ugyanazon az uton, mint ahogy a hangyák szokták. Hamiskásan elzárta az utjokat egy vesszővel és a karaván megállott zavartan: ez a szokásuk a hangyáknak.

— Azt hiszik talán ők is, hogy Allah tiltja nekik tovább menni, — gondolta magában a hodzsza. — Az állatok olyanok, mint az emberek, azt képzelik, hogy vannak fölülről jövő jelek, pedig hát nincs és azt tehetjük, amit akarunk.

Igy szilárdította meg magát ez a gonosz hodzsza hitetlenségében. Mult az idő. Feltűnt a félhold az égen, aranyos felhők uszkáltak a feje fölött, a madarak elkezdtek csicseregni a platánon s a hodzsza érezte a konyhából kiáradó szagról, hogy kész a piláf s hogy mindjárt hozzá ülhet. És erre összefonta a lábait egy kis asztal előtt, hálálkodott a feleségének, előre nyalván az ajkait.

Allah azonban másképp határozott. Mert a mint a hodzsza először a tábla mártotta a kanalát, kopogtattak az ajtón. Kip, kop. Ki az?

— Mi, két csendőr, két zaptié, a kormányzó ó excellenciája küld bennünket. Látni akar tégedet rögtön, szent ember!

legközelebb a részvénytársaság megalakítására nézve a helybeli érdekcsoport érdemlegesen dönteni fog.

Tűzoltók mulatsága. A nagybecskereki önkéntes tűzoltó-egylet ez évi nyári mulatságát július hó 4-én fogja megtartani a kincstári erdőben. A rendezőség már most megkezdte működését, hogy a nagyszabásúnak ígérkező mulatság minél sikerültebb legyen.

Elveszett 1908. december hó 24-én egy Schmidt Jakab névre szóló Torontálmezei központi hitelszövetkezeti részvénykönyvecske. A becsületes megtaláló felkérte az e lap szerkesztőségében átadni.

Rejtélyes halál. Mint Nagykomlósról jelentik, ott tegnapelőtt Bogariu Vikencie ottani gazdát lakásán felakasztva holtan találták. A holttesten azonban olyan tüneteket észleltek, amelyekből arra lehet következtetni, hogy a gazdát előbb megfojtották s azután akasztották föl. A vizsgálatot meg indították.

Meggyilkolt asszony. Nagyikindáról írják: Kedden itt rejtélyes gyilkosság történt, a melynek borzalmisságát növeli az a körülmény, hogy a tett elkövetésének gyanúja egy asszonyra esik. Özv. Rajkóv Obradné szül. Szubotelyszki Szidát ugyanis holtan találták meg hozzá tartozói. Az orvos, aki a holttestet megvizsgálta, konstata, hogy az öreg asszony nem természetes halállal mult ki, mert a halott nyakán fojtogatásoktól származó foltok voltak. A vizsgálatot nyomban megindították s több gyanúok a megölt öreg asszony menyé ellen irányul. A vizsgálat folyik.

Sok évi megfigyelés. Emésztési gyengeségek-nél és étvágyhiánynál általában minden gyomor-bajnál a valódi „Moll-féle Sciditz porok” bizonyultak a legsikeresebbeknek többi szerek fölött, mint gyomorerősítők és vértisztítók. Egy doboz ára 2 kor. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által Bécs. I., Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll A. készítménye kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával. (c)

Irodalom.

* **A Katolikus Szemle** hatodik júniusi füzeté a következő tartalommal jelent meg: Elnöki megnyitó beszéd. Keresztény szociológia a bűntetőjogban. Krüger Aladár dr. Történelmi fordítések. Miklóssy István. Tavasz műkiállítások. X. A „Canzoniere”-ből. Fordította: Zoltán Vilmos. A sólyomkirály. Elbeszélés. Tarczai György. Ha szívem . . . Éji imádság. Költemények. Patyi István. Ének. Költemény. Kiss Menyhért. Folyóiratok szemléje. gd. Könyvismertetések és bírálatok: A Szent István-Társulat nagygyűlése. Melléklet. A Katolikus Szemle a Szent István-Társulat elnökségének felügyelete alatt s ugyanazon Társulat költségén adatik ki, mint a társulati tagok évi illetményének egy része. — Nem-tagok számára előfizetési ára 10 korona. Megjelenik, a nyári szünet (július—augusztus) kivételével, havonként, összesen tehát tizszer, hat éves füzetekben. A szerkesztőségét illető minden küldemény a szerkesztő nevére a Társulat házába: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám intézendő; tagdíjak, előfizetések és reklamációk ugyanoda küldendők a Szent István-Társulat igazgatóságához címezve.

TÁVIRATOK A válság.

A miniszterelnök a királynál.

Budapest, június 3. (A „Torontál” ered. távirata.) Wekerle Sándor miniszterelnök ma este Bécsbe utazik, ahol a király holnap délelőtt külön kihallgatáson fogadja. A holnapi kihallgatáson a miniszterelnök előterjesztést tesz aziránt, hogy a király hallgassa meg Kossuth Ferencet és Andrássy Gyula grófot, akiknek audienciájának idejét szintén holnap fogják megállapítani. A miniszterelnök az egész holnapi napot Bécsben tölti s tárgyalni fog Aehrenthal báró közös külügy-miniszterrel is.

Kossuth és Andrássy audienciája.

Budapest, június 3. (A „Torontál” ered. táv.) Mint politikai körökben beszélnek, Kossuth Ferenc és Andrássy Gyula gróf valószínűleg holnap este, vagy legkésőbb szombaton reggel utaznak Bécsbe a királyhoz kihallgatásra. Ugyane forrás szerint Kossuth Ferenc gazdasági engedményekre, Andrássy Gyula gróf pedig katonai engedményekre nézve tesz

előterjesztést a királynak. A függetlenségi párt erősen bizik abban, hogy Kossuth Ferencnek sikerülni fog a válságot megfelelő módon békésen megoldani.

A kibontakozás.

Budapest, június 3. (A „Torontál” ered. távirata.) Bécsi jelentések szerint a magyar függetlenségi pártban mindinkább kezdik már belátni, hogy egy teljesen függetlenségi kabinetre kevés kilátás van. A komolyabb politikusok már előre is találgatják, hogy mi lesz akkor, ha a függetlenségi vérmes reményei nem teljednek be. Ez a komolyabb elem általában belemenne abba, ha az új miniszteriumban az elnökséget, a pénzügyi és a belügyi tárcát más csoportokhoz tartozó politikus nyerné el. Ugyanezen hír szerint Lukács László volt pénzügyminiszter hivatva volna arra, hogy az új kabinetben vezető szerepet töltsön be. A legújabb kombinációk szerint ennek az új miniszteriumnak körülbelül a következő főbb feladatai lennének: 1. A bankszabadságnak 2—3 évre való meghosszabbítása. 2. A katonai kérdések kikapcsolása. 3. A pluralitás nélküli új választóreform. 4. A katonai felszerelési költségek előzetes engedélyezése. 5. Hozzájárulás mindazon törvényjavaslatokhoz, melyek a monarchia ügyeinek továbbvitelére szükségesek. Egyek még azt is tudni vélik, hogy az új választási törvények révén alakuló parlament a jövő év őszén fog összeülni.

Egy másik bécsi jelentés szerint ottani politikai körökben az a vélemény, hogy a magyar koalíciós pártokat fuzió révén egyesíteni kell s ily módon oldani meg a válságot. E forrás szerint az irányadó osztrák politikusok is ugyanez irányban fáradoznak s alkotmányellenes kormányzást nem tartanak célravezetőnek s a monarchia érdekében valónak. Bécsi politikai körök különben biztosra veszik, hogy Kossuth és Andrássy audienciája a válságból való kibontakozást siettetni fogja.

Ugron a helyzetről.

Budapest, június 3 (A „Torontál” eredeti táv.) Ugron Gábor lapjában ma a helyzetéről cikkezve, a többek közt a következőket írja:

„Kossuth a parlamenti többség vezére. Neki kell kivezetni ebből a helyzetből. Másnak vezetése nem hoz megoldást. Ő egyedül képes erre. Neki van tekintélye, pártja elég nagy, hogy, amit elfogad, azt keresztül is vigye.

Ha lehet a nemzetre nézve hasznos, elveinknek részint kedvező, részint nem ártó kiegyenlítést találni, azt hozni kell minél hamarabb. Ha nincs erre kilátás, akkor ne vesztegessük az időt, ne mulasszuk az alkalmat, hanem menjünk ellenzékbe gyorsan, egész erővel. Akár békés, akár ellenséges lesz a megoldás, az csak mind rövid időre szólhat. Az idők természetesen rendjük szerint változásokat fognak hozni, amelyekben a magyar nemzet erős lehet kormányon is, ellenzéken is, ha szilárdan megáll a függetlenségi program mellett. Ezt az időt bevégni és annak alkalmait kihasználni kötelességünk. Az idő, mely következik, nem kerül el minket, csak mi álljunk zárt hadirendben — készen.”

A pápa születésnapja

Budapest, június 3. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Rómából sürgönyzik, X. Pius pápát mai születésnapja alkalmából a világ minden részéből elhalmozták szerencsekívánatokkal.

Kereskedelmi szerződésünk Szerbiával.

Budapest, június 3. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Belgrádból sürgönyzik, a szerb kormány egy nagybizoltságot alakított, hogy az a monarchiánkkal kötendő új kereskedelmi szerződést megvizsgálja.

Ujabb földrengés Messzinában.

Budapest, június 3. (A „Torontál” ered. táv.) Mint Messzinából sürgönyzik, az múlt éjjel 12 óra 15 p.-kor ott ujabb földrengés volt. A földrengés 23 percig tartott, hullámszerű lökésekkel. A földrengés következtében több ház összedőlt. Emberéletben nem esett kár.

Építőmunkások kizárása.

Budapest június 3. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Prágából sürgönyzik, az ottani építővállalkozók elhatározták, hogy az összes építőmunkásokat bérköveteléseik miatt szombattól kezdve kizárják. A kizárás előtt álló munkások száma 6000.

A szabadkai gyilkosság.

Budapest, június 3. (A „Torontál” ered. táv.) Egy fővárosi lap szabadkai jelentése szerint Haverda Mária anyja meggyilkolása dolgában beismerő vallomást tett. A vallomásról részletek hiányzanak.

Határidő-üzenet.

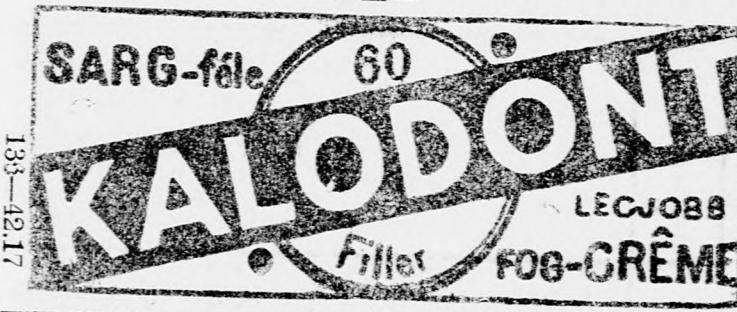
Budapest, június 3. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli záratkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre) 26.90 — —
Rozs (uj) 20.62 — —
Zab (uj) 15.30 — —
Tengeri (júniusra) 15.84 — —

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Nyilttér.

(E rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget a szerk.)

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1909. május hó 1-től.

Érkezik:

a) **A nagybecskereki pályaudvarra:**

Temesvár, Verseez, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 23 p.
Pancsováról: délután 5 óra 15 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5-50 óra
Szegedről: (mótorokosi) d. e. 9 óra 47 perc.
Budapest—Nagyikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) **A nagybecskerek-bégapart pályaudvarra:**

Zombolyáról, Verseezről, Alibunáról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.
Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.
Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p.
délután 4 óra 10 perc, este 9 óra 02 perc.

Indul:

a) **A nagybecskereki pályaudvarról:**

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 8 óra 46 p.
Szegedre: (mótorokosi) délután 1 óra 15 perc.
Nagyikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) **A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:**

Zombolya, Temesvár, Verseez: délután 4 óra 15 p.
Temesvár, Verseez, Antalfalva—Pancsova és Alibunára reggel 3 óra 33 perc.
Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 2 óra 26 p.
délután 11 óra 55 p., délután 5 óra 25 perc.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 33 perc.
Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.
Temesvárról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.
Módosról—Zombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.
Zombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.

Margit-szegfű növényeket

(elsőrendű magról nevelve)

25 drb 2— korona
50 drb 3.80 korona
100 drb 7— korona

Chaband-szegfű növényeket

(a legszebb nyári szegfű)

25 drb 3.50 korona
50 drb 6.50 korona
100 drb 12— korona

KAPHATÓ:

MÜHLE ÁRPÁD, TEMESVÁR.

535—22

A Marcoin-féle étteremben

és kaszinó-kertben esütörtökön, június hó 3-án és pénteken, június hó 4-én

JAQUES PAUL,

a hírneves német előadóművész, elsőrendű művésznőkből és művészekből álló társulatával

vendégjátéokra érkeznek.

MŰSOR:

Modern! Előkelő! Új és válogatott! Többek között:

A békekonferencia. 536-22

Kezdeté 8 órakor. :: Belépődíj 1-20 kor.

**A világ legtökéletesebb
szépitő szere**

402-20.11 a Hajós-féle aradi

Ibolya-Creme.

Ideális gyorsan tüntet el szeplőt, májfoltot, bibireset, bőrvörösséget és bármely arc-tisztáltságot.

Az elegáns hölgyközönségnek kedvence szépitőszere. A párisi és londoni higiénikus kiállításokon az összes kiállított szépitőszerek közül az első díjat nyerte el. (Diszoklevél a nagy aranyérmekkel)

Ára egy tégelynek 1 K. Dupla nagyságu tégely 2 K. Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól; a bevásárlásoknál csak Hajós-féle Ibolya-Cremet tessék kérni és elfogadni

Kapható a készítőnél:

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerfárában ARAD.

Nagybecskereken: **Melkuhn Dezső** ur drogueriájában.

továbbá minden nagyobb gyógyszerfárában.

13.556/909. szám.

A m. kir. jószágigazgatóságtól.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság nyilvános írásbeli versenyárgyalást hirdet a következő építkezési és javítási munkálatokra, mely versenyárgyalás Aradon, a jószágigazgatóságnál az alább felsorolt napokon és sorrendben fog megtartatni:

Tételszám	Megnevezés	A kincstár által engedélyezett összeg		A hitközség fizet a kézi és írás napszámok megváltása fejében		Jegyzet
		K	f	K	f	
I. 1909. június 21. napján d. e. 10 órakor a Torontárvármegye következő községeiben fekvő épületekre nézve, u. m.:						
1	Nagybecskereken a kincstári ispáni lakásnál melléképületek építése	3993	09	—	—	ad 3.
2	Nagybecskereken a r. k. templom javítása	6697	49	587	97	A község a kézi és írás napszámokat természetben szolgáltatja ki.
3	Nagyjécsán a r. k. templom és lelkészlak javítása	3218	64	—	—	
4	Csatádon a r. k. templom és lelkészlak javítása	2566	91	129	48	
5	Plosiczon a r. k. templom és lelkészlak javítása	2269	12	138	04	
II. 1909. június 22. napján d. e. 10 órakor a Bácsbódogvármegye következő községeiben fekvő épületekre nézve, u. m.:						
1	Ókéren a r. k. templom és lelkészlak javítása	1506	36	100	68	
2	Militicsen a r. k. lelkészlak javítása	1047	97	54	31	
3	Szt.-Fülöpön a r. k. lelkészlak javítása	1966	52	73	53	
4	Kisszabapáron az iskolaépület javítása	1087	07	—	—	
5	Szilágyiban jegyzői lakás építése	18126	40	—	—	
III. 1909. június 23. napján d. e. 10 órakor a Temesvármegye következő községeiben fekvő épületekre, u. m.:						
1	Németszentpéteren a r. k. templom és lelkészlak javítása	4214	04	223	14	
2	Dettán a r. k. templom javítása	2045	40	246	30	
3	Knézen a r. k. templom és lelkészlak javítása	3558	85	192	58	
4	Hidegkúton a r. k. lelkészlak javítása	1202	02	62	85	
5	Dentán a „Ritu mare“ pusztán levő épületek javítása	665	68	—	—	
6	Kincstárszentgyörgyön a kincstári pusztán levő gazdasági épületek javítása	1162	55	—	—	
7	Gizellafalván a r. k. paplak és melléképületeinek felépítése	25360	17	—	—	
IV. 1909. június 24. napján d. e. 10 órakor a Krassószörényvármegye következő községeiben fekvő épületekre nézve, u. m.:						
1	Weitzenrieden a r. k. lelkészlak javítása	3119	02	207	71	
V. Ugyanaz a nap, vagyis 1909. évi június 24-én d. e. 11 órakor a Csanádvármegye következő községeiben fekvő épületekre nézve, u. m.:						
1	Kiskirályhegyesen az állami iskola kibővítése	20859	97	—	—	
2	Apátfalván a r. k. lelkészlak javítása	728	55	39	04	
3	Battonyán a r. k. templom és lelkészlak javítása	2109	90	103	24	

Az írásbeli zárt ajánlati versenyárgyalás Aradon, a kir. jószágigazgatóság hivatalos helyiségében fent jelzett napokon és órában fog megtartatni, mely időpontig a zárt írásbeli ajánlatok ugyanott adandók be.

Ajánlat minden egyes munkára külön-külön teendő.

Az ajánlattevő tartozik az általa megajánlott összeg 5%-át készpénzben, vagy óvadékképes érté papirokban, valamely kir. adóhivatali pénztárnál, jelen hirdetmény számára való hivatkozással, bánatpénz gyanánt befizetni és az arról szóló nyugtát ajánlatához csatolni.

Az ajánlatban a megajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiirandó.

A-tervművelet, valamint az általános és részletes feltételek Aradon a kir. jószágigazgatóságnál a hivatalos órák alatt (d. e. 8-2 óráig) megtekinthetők.

Az elkésztet vagy utóajánlatok, valamint táviratilag bejelentett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A beadott ajánlatok azonnal bizottságilag felbontatnak, mely eljárásnál ajánlattevők vagy igazolt képviselői jelen lehetnek és ajánlattevők ajánlataikért 30 napig kötelezettségben maradnak.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság fentartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül, azok összegére való tekintet nélkül, szabadon választhasson.

Arad, 1909. május hó 19-én.

U.(tárgy) nem díjazatik.)

M. kir. államjószágigazgatóság.

Nyomatott Pleitz Fer Pál kiadónál Nagybecskereken.

SZULTÁN-VIZ

megérkezett.

Mai naptól kapható

ROSA BÉLA

csemege és fűszerüzletében

NAGYBECSKEREKEN.

539-3.2

3009/1909. sz. A nagyszentmiklósi járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

A nagyszentmiklósi járáshoz tartozó Szerbnagyszentmiklós községében lemondás folytán megüresedett 1000 korona fizetés és 200 kor. lakkérel javadalmazott segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik kérdéses állást elnyerni kívánják, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket f. évi június 14 ig hozzám adják be.

A választást Szerbnagyszentmiklós községében június hó 15-én d. u. 3 órakor fogom megtartani.

Nagyszentmiklós, 1909. évi május 29.

541-3.1

Hadfy,
főszolgabíró.

Magyar-utca

242. SZ. HÁZ

ELADÓ.

Bővebb felvilágosítás a tulajdonosnál.

538-2.1

HIRDETMEYNY.

Keglevichháza körjegyzőségéhez keresetük havi 70 K. fizetés mellett egyelőre 2 hóre egy irnok-végrehajtó.

Az állás azonnal elfoglalható. Megjegyzetjük, hogy az állás 800 kor. fizetés mellett rendszeresített, most törvényhatósági jóváhagyás alatt áll és a legrövidebb idő alatt pályázat után fog véglegesen betölteni. Természetesen a már előbb megismert és bevált egyén előnyben fog részesülni.

Keglevichháza, 1909. évi május 29.

530-2.2

Községi előljáróság.

Legfinomabb KATALINFALVAI TEAVAJ

1/4 kiló 76 fill.

Kizárólag a Gyurák-féle

Első nagybecskereki tejsarnokban.

543-3.1

HIRDETÉSEK

FELVÉTEK A

„TORONTÁL“

KIADÓHIVATALBAN.